

אתיקה מקצועית רבעון האתיקה של לשכת עורכי הדין

פומביות הדין בבתי הדין המשמעתיים של הלשכה עו"ד דרור ארד-אילון / יו"ר ועדת האתיקה הארצית

מאז נכנס לתוקפו תיקון 32 לחוק לשכת עורכי הדין, מתנהלים ההליכים המשמעתיים בבתי הדין של הלשכה בדלתיים פתוחות. שינוי דרמטי זה (שנחקק בכרכת לשכת עורכי הדין), משפיע על חיי היומיום של המקצוע, ואין לנו כמעט יום שבו לא מסקרת העיתונות משפטים משמעתיים. אף שהדבר בוודאי גורם אי-נחת לנאשמים, זוהי תוצאתה הטבעית של פומביות הדין. כך, נחשפת הפעילות בתי הדין המשמעתיים לציבור הכללי ובכלל זה גם לציבור הגדול של עורכי הדין, ונעלם החשש שעניינים אלה נסגרים בחדרי חדרים באופן מקל ולא ענייני.

שונה הדבר בכל הקשור לפרסום פרטים על תלונות שהוגשו ועל דיוניהן של ועדות האתיקה. עניינים אלה לא הותרו לפרסום, והעובדה שהם מתפרסמים בעיתונות אינה במקומה. כל עוד לא התגבשו ראיות לכאורה להעמדה לדין, אין מקום לפגיעה בעורך הדין בדרך של פרסום התלונה נגדו, וחובתן של ועדות האתיקה לפעול בתקיפות כדי למנוע פרסומים כאלה.

הסדר פתיחת הדלתיים בהליכי המשמעת של עורכי דין הוא הסדר חריג. כל הליכי המשמעת במקצועות האחרים (רופאים, רואי חשבון, עובדי מדינה, חוקחים, שמאים, שופטים וכן הלאה) מנוהלים מאז ומתמיד בדלתיים סגורות, והם אסורים לפרסום. ההכרעה שהובילה לשכת עורכי הדין בדבר פתיחת הדלתיים היא הכרעה ערכית באשר לחשיבות פומביות הדין לעומת ערכים אחרים, ובהם ההגנה על השם הטוב של עורך הדין שטרם הוכרעה אשמתו. הפומביות מגלה לעין כל לא רק את עצם ההעמדה לדין ולא רק את שמות הנאשמים, אלא גם את דרך התנהלותם של הדיונים ושל בתי הדין ואת הנימוקים של הכרעות שיפוטיות. עולם שלם שלא היה חשוף לעין הציבורית התגלה, ומתברר שיש בו עניין ציבורי.

סעיף 65א(ב) לחוק לשכת עורכי הדין מונה תשעה חריגים בהם רשאי בית הדין לדון בדלתיים סגורות. שמונה מהם חוזרים על החריגים לדיון הפומבי הקבועים בחוק בתי המשפט (צנעת הפרט, בטחון המדינה, הגנה על עדים וכיו"ב). חריג אחד (בס"ק 9) מיוחד להסדר המשמעתי והוא מסמיך את בית הדין לסגור את הדלתיים אם **"הדיון הפומבי עלול להביא לפגיעה ממשית בעניינו המקצועי של הנאשם או בעניינו של**

עורכת: ד"ר לימור זר-גוטמן, עו"ד, המסלול האקדמי המכללה למינהל ■ **יו"ר ועדת האתיקה הארצית:** עו"ד דרור ארד-אילון
המערכת: רח' דניאל פריש 10, תל אביב 64731, טל. 03-6362200, פקס. 03-6918696, email: dorit@Israelbar.org.il
מאמרי המערכת: פומביות הדיון בבתי הדין המשמעתיים של הלשכה ■ **החובה שלא להטעות את בית המשפט, חלק א** ■ **הנחיות והחלטות:** ועדת האתיקה הארצית ■ **עיצוב:** סטודיו רחל קליין

אדם אחר, העולה על הפגיעה בעניין הציבורי שבפומביות הדין. הסעיף בא להגן על עורך הדין הנאשם מפני פגיעה בלתי מוצדקת בעניינו ולכן רשאי בית הדין לסגור את הדלתיים במקרה של דיון בעניינים פרטיים, או בעניינים חסויים, ואף במקרים שבהם החשש מפני פגיעה בנאשם כה כבד עד שראוי להמתין לסיומו של המשפט לפני פרסום העניין.

לא מעט חששות ליוו את הסעיף. היו שראו בו שסתום שדרכו יסגרו הדלתיים שזה עתה נפתחו. ספקנים סברו, שבתי הדין ימהרו להשתמש בהוראה זו כדי להגן הגנת יתר על "חברים למקצוע". אבל, בחלוף הזמן מתברר שמדובר היה בחשש שווא. הליכי המשמעת מתנהלים באופן פומבי, והדלתיים נסגרות רק במקרים בודדים (בדרך כלל בנושאים של צנעת הפרט).

החלטה חשובה בעניין זה ניתנה החודש בבית הדין המשמעתי במחוז תל-אביב (בד"מ 28/09 עו"ד עזריאלנט נגד ועדת האתיקה במחוז תל-אביב (טרם פורסם)). הנאשם קבל על-כך שהחלטת ביניים בהליך שמתנהל נגדו פורסמה בעיתונות, ושהיה בפרסום כדי לפגוע בו. הוא ביקש להורות על סגירת הדלתיים ולברר את מקור הידיעה העיתונאית.

בית הדין דחה את הבקשה פה אחד (הדיינים מרדכי שלו, ישראל קליין ואיה שריק), בקובעו כי **"לאחר התיקון לחוק, יודע כל עורך דין כי היה ותוגש קובלנה נגדו מכוח החוק וכלליו, הדין בעניינו לא יעשה במחשכים ויהיה חשוף לעיני כל, וחשיפה פומבית זו, לבטח תהווה שיקול במערכת שיקוליו של עורך הדין אם לנהוג על-פי הדין ... או שמא לחרוג ממנו או אפילו לבחון את גבולותיו."**

לגופו של עניין, קבע בית הדין שהמבקש לא הוכיח שייגרם לו נזק כלכלי כבד. במקרה ראשוני זה, המבחן שקבע בית הדין לתיבה "פגיעה ממשית בעניינו המקצועי" הוא מבחן עובדתי המחייב ראיות. אכן, כאשר יש ראיות משכנעות שפרסום ההליך המשמעתי יגרום לפגיעה ממשית, יש מקום לסייג במידה את פתיחת הדלתיים, ולו עד לסיום המשפט. אולם כדי לגבור על פומביות הדיון לא די בחשש תיאורטי.

בהחלטתו, בית הדין המשמעתי לימד עלינו זכות. לא רק שקבע קביעה ערכית, ולטעמי נכונה, במקרה המסוים. הוא הוכיח שהפקדת הכוח והסמכות להכריע בשאלות אלו בידי בית הדין המשמעתי הייתה במקומה. שוב למדנו, שאחת הערובות החשובות לאיכותו של הדין המשמעתי מצויה באוטונומיה שמסר המחוקק בידי הלשכה והאורגנים שלה.

החובה שלא להטעות את בית המשפט, חלק א

ד"ר לימור זר גוטמן, עו"ד / עורכת

חובת עורך הדין כלפי בית המשפט היא מעין "חובת מסגרת" ממנה נגזרות מספר חובות קונקרטיות. אחת החובות החשובות שנגזרו ממנה היא חובת עורך הדין שלא להטעות את בית המשפט בפניו הוא מופיע (להלן: **החובה שלא להטעות**).

כאשר אחד הצדדים, הוא עצמו או עורך דינו, מוסר **ביודעין** עובדה לא נכונה לבית המשפט או מותר על כנה עובדה שכזו, נפגעת זכותו של הצד שכנגד למשפט הוגן ונפגמת מטרת ההליך השיפוטי להביא לגילוי האמת. העלאת טענה שאין יסודותיה אמת מביאה גם לבזבוז זמנו של בית המשפט והצד שכנגד הנדרשים כעת לחשוף את ההטעיה או להשקיע משאבים רבים בהתבסס על מצב הדברים המוטעה, הטעיה שמלכתחילה לא היה לה מקום בהליך. באופן זה נפגמת יעילות הדין ומבזבז, שלא לצורך, משאב חברתי חשוב הוא זמנו של בית המשפט. במובן זה החובה באה

להגן על מספר אינטרסים חברתיים, השלובים זה בזה: הבטחת משפט הוגן, גילוי האמת, יעילות הדיון, אמירת האמת ומניעת שקרים כערך בפני עצמו, ושמירה על טוהר ההליך השיפוטי. פגיעה באינטרסים אלו פירושה החלשת המערכת המשפטית ואף שיתוקה המוחלט.

החובה גם מחזקת את תדמית המקצוע ומגנה על עורכי הדין בכמה מובנים. ראשית, החובה מונעת מעורך הדין להפוך צד למרמה ושותף לעבירה הפלילית של שבוש הליכי משפט. ראו למשל, ע"פ 236/88 **אייזמן נ' מ"י**, פ"ד מד (3) 485 שם הטעה עורך הדין את בית המשפט מה שהוביל להרשעתו הפלילית. שנית, החובה מחזקת את תדמית המקצוע באשר היא מציגה את עורכי הדין כעומדים בשורה אחת עם הרשות השופטת, בהגנה ובשמירה על האינטרסים החברתיים, החשובים שפורטו לעיל.

החובה לא להטעות את בית המשפט קבועה בכלל 34 לכללי האתיקה. כלל 34 (א) קובע: **"לא יעלה עורך דין, בין בעל-פה ובין בכתב, טענה עובדתית או משפטית ביודעו שאינה נכונה"**. במצבים בהם הטעה עורך הדין את בית המשפט הוא יועמד לדין גם לפי סעיף 54 לחוק לשכת עורך הדין, הסעיף הקובע את החובה "לסייע לבית המשפט לעשות משפט" וגם לפי סעיף הסל, סעיף 61(3) לפיו עבירת משמעת היא "כל מעשה או מחדל אחר שאינו הולם את מקצוע עריכת הדין".

לפי כלל 34 היסוד הנפשי הנדרש לצורך הוכחת העבירה הוא יודעין - עורך הדין יודע שהטענה שהוא מעלה בפני בית המשפט אינה נכונה. זהו יסוד שאינו קל להוכחה או שמא יש לאמור שזהו יסוד המאפשר התחמקות ממילוי החובה בכך שעורך הדין נמנע מלדעת עובדות מסוימות כדי שזה לא יפריע לו אחר כך להעלות טענות שונות בפני בית המשפט. בתי הדין המשמעתיים הטיבו להתמודד עם קושי באמצעות הגישה לפיה עורך דין יימצא כמי שהפר את החובה שלא להטעות את בית המשפט גם אם לא היה מודע לחוסר האמת שבטענתו ובלבד שהיה עליו לבדוק אישית את הטענה והוא התרשל בכך. עוד נקבע, שבמידה ונסיבות המקרה מורות שהמדובר בטענה חשובה יש מקום לחייב את עורך הדין לבדוק אישית את המידע שהוא מוסר בבית המשפט, וככל שהטענה חשובה יותר כך יש לדרוש בדיקה מעמיקה יותר מעורך הדין. כך לדוגמה נקבע ב בד"א 22/83 **פלונית נ' הועד המחוזי**:

"אין עורך דין נדרש לקבל על עצמו אחריות לאמיתותם של דברים אשר נמסרים לו מפי לקוחו; ואיש אינו יכול לבוא בטענות לעורך דין, אם הוא מעלה על הכתב, בתום לב, דברים הנאמרים לו על-ידי לקוחו, וכאשר הוא מעביר את הדברים, בשם אומרם, לצד שכנגד או לכל גורם אחר. דא עקא, שאין בכך להוות היתר לעורך הדין להעלות על הכתב, ולהוציא מתחת ידו דברים אשר הוא יודע, או אשר הוא חייב לדעת, כי אין הם דברי אמת. הציבור זכאי לצפות לכך, שעורך הדין לא יוציא תחת ידו מסמך ולא יטען בדרך אחרת, טענה או עובדה, אשר הוא יודע או חייב לדעת, שאין היא הולמת את המצב לאמיתו. אין לנו כל היסוס או קושי בקביעת נורמה, כי החובה לומר את האמת חלה על עורך דין, במסגרת מילוי תפקידו, לא פחות אלא במידה רבה הרבה יותר, מאשר על כל אדם מן היישוב."

מה לגבי מצב שבו עורך דין לא עצם את עיניו אלא פנה וערך בדיקה בדבר נכונות טענת הלקוח או מי מעדיין אך לא היה בבדיקה כדי להצביע על מסקנה חד משמעית והוא נותר עם החשש. לפי לשון כלל 34 עורך הדין יכול להעלות את הטענה בבית המשפט, וגם אם יתברר מאוחר יותר כי אומנם מדובר בטענה לא נכונה הוא לא יראה כמי שהפר את החובה באשר לא התקיימה אצלו ידיעה או עצימת עיניים בעת שהעלה את הטענה. בנוסף, יש לזכור שעורך הדין רשאי גם להפסיק לייצג בכפוף להוראות כלל 13 לכללי האתיקה ובכפוף לקבלת אישור בית המשפט אם הייצוג כבר בשלב זה.

הנחיות והחלטות

הנחיות והחלטות ועדת האתיקה הארצית

חובה להמציא בקשה שהוגשה לבית משפט לצד שכנגד

שאיילתא האם אי משלוח בקשה למתן פסק דין לצד השני בהעדר סיכומים מהווים עבירה אתית?

החלטה לאחר עיון בעמדת ועדת סדר דין אזרחי ודיון חוזר בוועדה מצאנו, כי בקשה למתן פסק דין בהעדר סיכומים בשל אי הגשת סיכומים במועד, היא בקשה רגילה, המחייבת את המצאתה לצד השני, במקביל להגשתה. לפיכך, חל הכלל, לפיו אי קיום חובת ההמצאה הקבועה בתקנות או בחוק היא עבירה אתית לכאורה. (החלטה מספר את 234/09)

ניגוד עניינים: אין באפשרות הוועדה לתת החלטה

שאיילתא עורך הדין הפונה מייצג בתיק אזרחי ראשון את א', הנתבע בתיק. בתיק השני מייצג עורך הדין הפונה את חברה ב', הנתבעת באותו הליך על ידי צד שלישי. התובע נגד א' בתיק הראשון הוא **בעל מניות** בחברה ב', וכן עד תביעה, שהפונה יידרש לחקרו בחקירה נגדית. הפונה מציין שאין כל קשר וזיקה בין שני ההליכים ואינו מוסר פרטים כלשהם לגבי התיקים. השאלה היא אם רשאי עורך הדין הפונה לייצג את לקוח א'.

החלטה אין מקום לאמץ לגבי הסיטואציה המתוארת כלל קטגורי האוסר את הייצוג, כפי שאין מקום לאמץ כלל קטגורי המתיר את הייצוג. שאלת ניגוד העניינים דינה להיבחן בכל מקרה לגופו ועל פי נסיבותיו, הן בהתייחס לתוכן ההליכים והסוגיות השנויות במחלוקת בכל אחד מן ההליכים והן ביחס לטיבה ומידתה של הזיקה שבין בעל המניות הספציפי לבין החברה, לרבות הקשר שבינו לבין הנושא שבגינה היא נתבעת. משלא הובאה בפני הוועדה תשתית עובדתית כלשהי ביחס לנושאים הללו, אין לוועדה כלים לבחון קיומה של זיקה העשויה להגיע לכדי ניגוד עניינים ולפיכך לא תוכל לחוות דעתה. (החלטה מספר את 348/09)

אימות חתימה שלא כדין הואיל והחותם לא חתם בפני עורך הדין

עובדות הנילון ייצג את המתלונן ואשתו בתביעת רשלנות רפואית. מהתלונה עולה שעל מכתב הקבלה והשחרור של הכספים, אותם קבלו המתלוננים במסגרת פשרה שהושגה, חתם הבעל גם במקום אשתו כשהנילון מאמת, כביכול, את חתימותיהם הנפרדות בזו הלשון: "אני עו"ד... שהנני היועץ המשפטי ובא כוח התובעים מאשר בזה כי הכתב דלעיל נחתם בתאריך המופיע לעיל ע"י האנשים ששמן נזכר לעיל ואשר הזדהו בפני להנחת דעתי, מרצונם הטוב והחופשי, ולאחר שקראתי בפניהם והסברתי להם הסבר היטב, והם הבינו את תוכנו ואת התוצאות הנובעות ממנו." הנילון בתגובתו אישר עובדה זו.

החלטה להעמיד לדין משמעתי בגין אימות כוזב של חתימת המתלוננת על המסמך, כאשר המתלוננת לא נכחה בפני עורך הדין ולא חתמה כלל על המסמך. (החלטה מספר את 141/09)

כלל 25: מגע עם צד שכנגד מיוצג

שאיילתא מדינת ישראל חתמה לאחרונה על מזכר הבנות עם ממשלת ארצות הברית לשיתוף פעולה באכיפת תשלום מזונות ילדים בין שתי המדינות. לפי המזכר רשאי כל קטין (או נציגו) בכל אחת מן המדינות, לפנות אל האגף לסיוע משפטי במדינת מגוריו על מנת שייסע לו בגביית מזונות מהורה המתגורר במדינה השניה. במסגרת זו מעבירה המדינה בה מתגורר הקטין בקשה רשמית אל המדינה השניה, וכך הופך העניין לאינטרס מדינתי, כאשר כל מדינה מטפלת בגביה (על היבטיה השונים) כלפי הבגירים החייבים במזונות המתגוררים בתחומה. האגף לסיוע משפטי במשרד המשפטים מבקש לדעת כיצד עליהם לפעול כאשר הפונה אליהם (אותו

קטין או נציגו המתגוררים בישראל) מיוצג על ידי עורך דין בישראל. האם הם רשאים לדבר עם הפונה לנוכח הוראת כלל 25 האוסר על עורך דין מגע עם צד שכנגד מיוצג.

החלטה בנוסבות של פניית קטין או נציגו אל האגף לסיוע משפטי, על מנת לקבל עזרה בגביית המזונות מכוח מזכר ההבנות עם ארה"ב, כאשר הקטין מיוצג על ידי עורך דין פרטי באותו עניין, אין מוטלת על עורך הדין המטפל מטעם האגף כל חובה אתית לקבל את הסכמת עורך הדין הפרטי המייצג את הקטין לטיפולו של האגף בעניינו של הקטין, כעורך דינו, והוא רשאי לעמוד איתו בקשר ישי. יחד עם זה, הואיל ומדובר בטיפול באותו עניין במקביל, באופן שלפעולה בה נוקט האגף לסיוע משפטי עשויה להיות השפעה על פעולה אחרת בה נוקט עורך הדין המייצג את הפונה באופן פרטי, הרי נדרש כי נציג האגף לסיוע משפטי יודיע לעורך הדין הפרטי המייצג, על עצם הפניה אליו, ועל תחילת טיפולו בעניין מכוח מזכר ההבנות. (החלטה מספר את 292/09)

כלל 13: מתן ההודעה על הפסקת הייצוג

שאלתא הפונה מייצג עובד זר שנפגע בישראל לפני כשנתיים בתאונת עבודה. הייצוג הוא הן מול המוסד לביטוח לאומי והן בתביעת הנזיקין מול המעביד. המלל. הכיר באירוע כתאונת עבודה, ונקבע ללקוחו של הפונה מועד לכדיקה על ידי ועדה רפואית לקביעת נכותו. התביעה נגד המעביד טרם הוגשה. בין לבין ניתק הלקוח קשר עם הפונה. הפונה שלח ללקוח מכתב בדואר רשום למענו הידוע בישראל ובו הודיע לו על הפסקת ייצוגו עקב ניתוק הקשר. המכתב הוחזר על ידי הדואר בסימון "לא נדרש". במקביל הודיע הפונה למלל. על ניתוק הקשר והפסקת הייצוג. הפונה שואל האם הפסקת הטיפול נעשתה כשורה.

החלטה כלל 13 לכללי האתיקה עוסק בהפסקת טיפול בעניינו של לקוח, ומחייב הודעה ללקוח ללא דיחוי. הוראה זו אינה בבחינת "לצאת ידי חובה", ועל עורך הדין המודיע על הפסקת הטיפול בעניינו של הלקוח, לנקוט במאמץ סביר על מנת לאתר את הלקוח ולהביא לידיעתו את עובדת הפסקת הטיפול בעניינו. ספק אם בנוסבות המקרה, כאשר יש לפונה יסוד לשער כי התובע עזב את ישראל, די במשלוח מכתב בדואר רשום לכתובתו בישראל. על פניו נראה שניתן לעשות מאמץ נוסף על מנת לאתר את כתובתו העדכנית של הלקוח, על מנת להביא לידיעתו את עובדת הפסקת הטיפול בעניינו. (החלטה מספר את 10/10)

חסיון: למי שייכים מסמכים חסויים עם מות הלקוח

שאלתא עורך הדין הפונה מחזיק במסמכים הקשורים לעסקיו השונים של לקוחו שנפטר והוצא צו קיום לצוואתו. כעת מבקשים היורשים מעורך הדין להעביר לידיהם כל מסמך הנוגע לעיזבון המנוח. האם רשאי עורך הדין להעביר את המסמכים החסויים ליורשי הלקוח?

החלטה (1) החיסיון חל גם לאחר מות הלקוח. (2) ככל שאין אינדיקציה לכוננת המנוח כאשר לסודיות המסמכים כלפי היורשים, יעביר הפונה את המסמכים שברשותו ליורשים. (3) ככל שקיימת אינדיקציה כאמור, יש לפנות בשאלתא לגבי מסמך מסוים תוך פירוט אותה אינדיקציה ואותו מסמך. (4) הועדה לא קיבלה תיאור ממצה של המסמכים בהם מדובר. ככל שמדובר, כפי שהוצג לפני הועדה, במסמך נאמנות בין המנוח לבין אחת היורשות, מסמך זה אינו חסוי כלפי היורשים. (החלטה מספר את 12/10)

הערת יו"ר הועדה שאלת תחולת הסודיות (והחיסיון) לאחר מות הלקוח בכלל, ובהליכי יחשה בפרט, אינה ניתנת לפתרון כללי, יש בה פנים לכאן ולכאן ואף ניתנו בה בעבר החלטות שונות. הדרך בה נקטה הועדה, היא שנקודת המוצא היא המשכה של הסודיות גם לאחר מות הלקוח, והחריג המחייב הוכחה הוא שהלקוח לא התכוון שמידע או מסמך מסוימים יישארו סודיים לאחר מותו. מדובר במבחן עובדתי ויחסי, שילך ויתברר ממקרה למקרה בעתיד לבוא.

עורך הדין וכספים: פתיחת חשבון נאמנות לחייב מוגבל באמצעים

שאלתא עורכת הדין הפונה מייצגת לקוח שהוא חייב מוגבל באמצעים. ללקוח אין חשבון בנק פעיל והוא משלם כל חודש סכום שנקבע לתיק האיחוד בהוצאה לפועל. ללקוח מגיע כעת החזר כספי ממס הכנסה

אך ההחזר יכול להיעשות רק לחשבון בנק. לפיכך, מבקש הלקוח מעורכת הדין לפתוח חשבון נאמנות על-שמו ולהעביר אליו את כספי מס הכנסה שיתקבלו בחשבון. האם מותר לעורכת הדין לעשות כן או שיהיה בפעולתה משום סיוע להברחת נכסים מנושים?

החלטה

1. מעמדו של חייב מוגבל באמצעים מוגדר בחוק הוצאה לפועל, המפנה גם לחוק שיקים ללא כיסוי.
2. ככל שהופעלה לגבי הלקוח הוראת סע' 169 ד (א) (2) לחוק הוצאה לפועל, והוא הוכרז כלקוח מוגבל מיוחד לפי חוק שיקים ללא כיסוי, אזי הוא אינו רשאי לפתוח חשבון בנק על שמו (סע' 4 (א) לחוק).
3. במקרה כזה, פתיחת חשבון נאמנות על שם הלקוח על ידי עורך דין אינה ראויה מבחינה אתית, הואיל ויש בה משום סיכול צו שיפוטי על כל המשתמע מכך. (החלטה מספר את 43/10)

דין משמעת: טענות לגבי רשלנות ושכר טרחה מקומן לרוב בתביעות אזרחיות

עובדות המתלוננת הינה אימו של נאשם שיוצג על ידי הנילון בערעור לבית המשפט העליון לפני למעלה משנתיים ולאחר מכן בהליכים שונים להטבת תנאי מאסרו, לרבות בג"צים. המתלוננת טוענת, בצורה כללית וסתמית למדי, כי הנילון התרשל בדברים שונים (למשל, לא קם לטעון בשלב הטיעון שבעל-פה בבית המשפט העליון). ולפיכך לשיטתה, על הנילון להשיב לנאשם חלק מהשכר ששולם לו בעבור ייצוג. הנילון השיב שהוא עשה מעל ומעבר ובהצלחה, ולא התרשל בדבר.

החלטה לגנוז את התלונה. טענות באשר לשכר טרחה או להתרשלות עורך דין שגרמה נזק, פרט לחריגים מסוימים שאינם לענייננו, מקומם בתביעות אזרחיות שיוגשו, אם בכלל, על ידי הלקוחות לבתי המשפט, ולא במוסדות הדין המשמעתי של הלשכה. (החלטה מספר את 203/09)

ניגוד עניינים: ייצוג נגד לקוח לשעבר

עובדות הפונה מבקש מועדת האתיקה כי תורה לנילון לחדול מייצוג בשל ניגוד עניינים. לטענתו, הנילון מייצג את חברה א' בתביעה נגד חברה ב' כאשר הוא משמש גם כעורך הדין של חברה ב'. הנילון השיב שמזה שבע שנים הוא אינו מייצג את חברה ב' ומשכך לא היה מעורב כלל בחתימת ההסכם נשוא התביעה הנוכחית. עם זאת, מציין הנילון שהוא כן מייצג עמותת בנייה שהוקמה על-ידי המנהל של חברה ב' בתביעה המתנהלת משנת 2000.

החלטה לגנוז את התלונה. הועדה אינה רואה ניגוד עניינים בייצוג נגד מי שחדל להיות לקוח לפני 7 שנים, ובפרט כאשר המתלונן לא הצביע על מידע שהנילון קיבל במסגרת הייצוג הקודם ויכול לעשות בו שימוש בייצוג הנוכחי.

לעניין ייצוג מנהל חברה ב' בעניין אחד במקביל לייצוג נגדו בעניין אחר, בנסיבות העניין, ובין היתר משום שלא באה פנייה מטעם המנהל בנושא, המדובר בייצוג בעניין נושן הנמשך כ-10 שנים, והייצוג אינו אישית של המנהל, אלא של עמותה שהקים, לכן לא סברנו כי יש להורות לו לחדול מהייצוג. (החלטה מספר את 221/09)

גבולות חובת הנאמנות ללקוח: פעולות כלפי צד שכנגד

עובדות המתלוננת הינה צד נגדי ללקוח של הנילון בהליכי תביעה וגבייה ממנה בהוצאה לפועל של סכום שנפסק נגדה בפסק דין חלוט. משלא שילמה המתלוננת את החוב הפסוק ננקטו נגדה על ידי הנילון, בשם לקוחו, הליכי הוצאה לפועל, לרבות עיקולים והוצאת מעוקלים. לטענת המתלוננת הנילון נקט נגדה בהליכים אגרסיביים יתר על המידה, תוך עיקול נכסים ששוים פי כמה מונים מהסכום הפסוק ומיטלטלון המצויים בבעלות חברות אחרות בקבוצתה (אף שפסק הדין אינו נגדן אלא רק נגדה).

הנילון השיב שהוא פעל כפי דרישות החוק בשליחות מרשו ולצורך קידום ענינו, והחלטות השופטים, שקיבלו את טענותיו מדברות בעד עצמן.

החלטה לגנוז את התלונה. האיזון המדויק בין דרישת החוק לפעולת עורך דין ללא חת לטובת מרשו לבין חובותיו האחרות קשה הוא. לפיכך ראויה נקיטת זהירות יתרה בעת שקילת העמדה לדין עקב פעילות משפטית נמרצת לטובת הלקוח, ואפילו אם הינה נמרצת מדי לטעמנו. חלק ניכר מטענות המתלוננת הועלו בפני הערכאות המשפטיות, ואלו קבלו דווקא את טענות הנילון. במאמר מוסגר נציין, כי על נקלה הייתה המתלוננת חוסכת לעצמה את אי הנעימות בהליכי הוצאה לפועל נמרצים, לו הייתה משלמת את חובה הפסוק הפעוט, שאינו שנוי במחלוקת, במקום להטריח בכך את הנושה, את הנילון ואת מערכת בתי המשפט. (החלטה מספר את 223/09)

כלל 11: הפניית לקוח לעורך דין על-ידי מי שאינו עורך דין

עובדות עורך הדין הפונה מלין כנגד מספר עורכי דין אשר התקשרו עם עמותת "קו לעובד" המפנה להם לקוחות. לפי פרסומי העמותה לפיהם היא גובה סכום סמלי מהעובדים בגין משלוח מכתב התרעה ומשלוח התביעה. ואם התביעה מתקבלת, גובה עורך הדין המייצג עוד 20% מסכום הזכייה. עמותת "קו לעובד" השיבה כי היא מלכ"ר וכי לעמדתה אין איסור על עורך דין לקבל הפניות לקוחות מגוף הפועל שלא למטרת רווח. עורכי הדין הנילונים השיבו שאינם משתפים את העמותה בשכר שהם מקבלים מהלקוח (20% מסכום הזכייה) וגם הלקוח אינו משלם דבר לעמותה.

החלטה החלטת הועד המרכזי שפורסמה בבטאון **אתיקה מקצועית** 29 עמ' 4 (2009) או כלל 11ב, אינם אוסרים על עורך דין לקבל לקוח שהופנה אליו על-ידי גוף שאינו פועל למטרת רווח, ולהתקשר עמו בייפוי כוח ישירות, כאשר מלוא שכר הטרחה משולם לעורך הדין, ואין שיתוף בהכנסות בין עורך הדין לעמותה. לאור העובדה שעורכי הדין אינם משלמים דבר למלכ"ר, ובהנחה שהם אינם נותנים שירותים למלכ"ר, אין פגם בהסדר שהוצג לפנינו. יובהר כי אין בכך כדי להתיר למלכ"ר לקבל תשלום עבור הפניה לעורך הדין או עבור מתן שירותים משפטיים כלשהם. (החלטה מספר את 94/09)

סיום הייצוג: החובה למסור מסמכים השייכים ללקוח ונמצאים בתיק

עובדות המתלונן היה לקוחו של הנילון בתביעה שהוגשה בשמו. לטענתו הייצוג הועבר לעורך דין אחר והוא לא קיבל את תיקו במקור מהנילון. הנילון משיב שהעביר למתלונן עותקים מכל תכולת התיק וכי ביקש להעביר את התיק במקור למתלונן כנגד מסמך חתום של המתלונן המאשר כי התיק הועבר בשלמותו.

החלטה לגנוז את התלונה. חובתו של עורך דין למסור מסמכים ששייכים ללקוח ונמצאים בתיקו אינה תלויה בהסכמת הלקוח לחתום על כתב ויתור או על קבלת המסמכים, והסייג היחידי לכך הוא סייג העיכוב שהתנאים לו קבועים בחוק ואינם רלוונטיים לעניינינו. בנסיבות העניין, על עורך הדין למסור את המסמכים וככל שהוא מסר אותם, הוא יצא ידי חובתו. ככל שהלקוח עומד על קבלת המסמך המקורי, חייב עורך הדין למסור את המסמך המקורי ללקוחו כדי לא לפגוע בהמשך הטיפול בתיק. הצדדים מתבקשים לעדכן את הועדה תוך שלושים יום אם הועברו המסמכים. (החלטה מספר את 322/09)

גישור: עורך דין העובד כמגשר

שאלתא 1) האם עורך דין יכול להיות מועסק כמגשר עצמאי, או על סמך ריטיינג, או בכל צורה אחרת
2) האם החברה המספקת לעורך הדין עבודה כמגשרת חייבת לעמוד בתנאי האתיקה המקצועית של עורכי דין; 3) כיצד ניתן לגבות שכר עבור הגישור מהחברה בכפוף לכללי האתיקה.

החלטה

1. עורך דין יכול להיות מועסק על-ידי חברת גישור כעצמאי, כריטיינג או בכל צורה אחרת ובלבד שהשירות היחיד שינתן על ידו הינו בתחום הגישור ואינו במסגרת מתן שירותים משפטיים. מגשר

- עורך דין אף רשאי להקים שותפות עם מגשר שאינו עורך דין כל עוד השותפות, ובכלל זה עורך הדין במסגרת השותפות, לא מספקת שירותים משפטיים או כל שירותים אחרים שיוחדו לעורכי דין.
- חברה בע"מ שעיסוקה בגישור אינה עומדת באמות המידה שנקבעו בסעיפים 59(א) ו-59(גא) לחוק לשכת עורכי הדין ולכן לא חלות עליה ההגבלות החלות על חברת עורכי דין. עורך דין יכול לקבל מהחברה עבודה כל עוד העיסוק אינו בתחום השירותים המשפטיים אלא בתחום הגישור.
- כאשר עורך דין פועל כמגשר באמצעות תאגיד לגישור שאינו משרד עורכי דין, כי אז עבודתו הינה בגדר עיסוק נוסף והוא איננו רשאי לעסוק במסגרת זו וביחס ללקוחות אלה בפעולות שיוחדו לעורכי דין ואף לא לתת להם שירותים משפטיים כלשהם.
- מך נגזרת התשובה ביחס לשכר המגשר - כל עוד ניתן הגישור כחלק מפעולות משרד עורכי דין, רשאי עורך הדין לגבות שכר עבור הגישור, אך אינו רשאי לשתף בו את מי שאינו עורך דין. אם הגישור נעשה במסגרת תאגיד גישור - אז התאגיד נדרש לגבות השכר ולשלם לעורך הדין המגשר את חלקו, אולם שכר זה אינו יכול להיות שכר בגין שירותים משפטיים. (החלטה מספר את 260/09)

אימות חתימה של צד שכנגד בעסקה שבה עורך הדין צד

שאילתא האם עורך דין שהוא עצמו הקונה בהסכם מקרקעין, יכול לאמת את חתימת המוכר בבקשה לרישום הערת אזהרה, במסמך התחייבות של הימנעות מעשיית עסקה במקרקעין ובייפוי הכוח?

החלטה לא ברור בנסיבות השאלה מדוע עורך הדין של המוכר (אם יש לו עורך דין) לא מאשר את החתימה. בהנחה שאין למוכר עורך דין, אין עבירה משמעתית באישור חתימת המוכר על-ידי עורך הדין הקונה, בטופס רישום הערת האזהרה.

מומלץ לעורך הדין הקונה לתעד היטב את ויתורו של המוכר על ייצוג באמצעות עורך דין מטעמו. ככלל עדיף במקרים אלו שהמוכר יהיה מיוצג לפחות באשר לכדיקת חוזה המכר. בעיה עלולה להיגרם באישור חתימה על יפוי הכח (בהנחה שמדובר בייפוי כח בלתי חוזר להבטחת העסקה) שבהמשך אם יבוטל ההסכם, לפיו נרשמה הערת האזהרה, עלול להימצא עורך הדין הקונה במצב של ניגוד עניינים. (החלטה מספר את 52/10)

גבולות חובת הנאמנות ללקוח: מסירת חומר לידי הלקוח

שאילתא לקוחה ביקשה מעורך הדין הפונה המייצג אותה לקבל בשמה חומר ממאבחן (רופא, פסיכיאטר וכיו"ב). המאבחן הודיע לעורך הדין שמסירת החומר כפופה לסייגים כגון, אי העברת החומר לידי הלקוחה. עורך הדין הסכים לסייג וקיבל את החומר לידי. כעת מבקשת הלקוחה את החומר. האם רשאי עורך הדין להעביר לה את החומר האמור?

החלטה

- ככלל, עורך דין צריך להימנע מקבלת מידע בשמו של לקוח אם אינו רשאי למסור אותו ללקוח. אכן, ישנם מקרים בהם, כדי לטפל באופן מיטבי בעניינו של לקוח, נדרש עורך הדין לקבל מידע שכפוף לסייג שאין להעבירו ללקוח. במקרה מעין זה, נדרש עורך הדין לקבל אישור מפורש מהלקוח לקבלת החומר בסייג האמור.
- מקום שבו לקוח מתיר לעורך הדין לקבל בשמו חומר שכפוף לסייג שאין למסור אותו ללקוח ועורך הדין הסכים לסייג, עליו לעמוד בו. בתנאים כאלו, הפרת התחייבות למלא הסייג עלולה להוות עבירה אתית.
- שונה היה הדבר אילו נדרש עורך דין לתקוף סייגים שמציב מוסר חומר כלפי הלקוח ללא הסכמת הלקוח. במצב היפותטי זה, יכולות להתעורר שאלות באשר לתקפות הסייגים, ומוסר החומר הוא צד לבחור. כאמור, זה לא המקרה שלפנינו.
- לענייננו, אם הלקוחה מבקשת את החומר במישרין, וטרם הגיש אותו עורך הדין בשמה לערכאות (או לגוף מעין זה), הדרך הנכונה היא שעורך הדין המחזיק בחומר יודיע לה שהוא מחזיר את החומר האבחוני למאבחן (כל חומר למאבחן הרלוונטי), ושהיא רשאית לבקשו מן המאבחן. (החלטה מספר את 95/10)